

EBRD-ova POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA, 2003

I. EBRD-ov mandat zaštite okoliša i odrednice politike zaštite okoliša

1. Članak 1. Ugovora o osnivanju Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD) ističe da je zadatak EBRD-a „ubrzati tranziciju prema tržišno orijentiranim gospodarstvima i promicati privatne i poduzetničke inicijative u zemljama Središnje i Istočne Europe“. Prema istom Ugovoru, EBRD je dužan „, u svim svojim aktivnostima promicati održiv razvoj bez štetnog utjecaja na okoliš (članak 2.1 vii)“. Dodatno, uz promicanje ekološki održivog razvoja, „Banka u svojem poslovanju primjenjuje načela dobre bankarske prakse“ (članak 13 i) te „ne preuzima financiranja... ukoliko je zajmotražitelj u mogućnosti ostvariti dostatno financiranje ... negdje drugdje, i to pod uvjetima koje Banka smatra prihvatljivim“ (članak 13 vii).
2. EBRD prepoznaje održivi razvoj kao osnovni aspekt učinkovitog poslovnog upravljanja te uviđa da su težnja za ostvarivanjem gospodarskog rasta i za održanjem zdravog okoliša međusobno usko povezane. EBRD nadalje prepoznaje da održivi razvoj treba uvrstiti među najviše prioritete EBRD-ovih aktivnosti. EBRD će nastojati osigurati da politika Banke i njene poslovne aktivnosti promiču održivi razvoj, udovoljavajući potrebama sadašnjosti i ne ugrožavajući potrebe budućnosti.
3. U skladu sa svojim mandatom: promicanjem ekološki prihvatljivog i održivog razvoja, pojam „okoliš“ se u ovom dokumentu upotrebljava u širem smislu te podrazumijeva ne samo ekološke aspekte, već i pitanja zaštite radnika¹ i pitanja od značaja za društvenu zajednicu, kao što su kulturna dobra, nehotično raseljavanje i utjecaj na domaće stanovništvo².

II. Osnovna načela

4. EBRD će, kroz proces ocjene utjecaja na okoliš, nastojati osigurati da projekti koje financira budu ekološki prihvatljivi i izvedeni u skladu s odgovarajućim zakonskim propisima te će osigurati praćenje njihovog utjecaja na okoliš. Posebna će se pozornost posvetiti postavljanju zahtjeva za odgovarajućim i učinkovitim mjerama ublažavanja štetnih utjecaja na okoliš te zahtjevima za upravljanjem pitanjima zaštite okoliša koja mogu imati zakonske ili financijske posljedice ili mogu utjecati na ugled ili rezultirati negativnim utjecajem na okoliš. Nadalje, EBRD će, kroz projekte koje financira, težiti ostvarenju i drugih koristi za okoliš, osobito ako određeni projekt donosi i ekonomske koristi.

EBRD također jasno ističe načelo prema kojem predloženi projekt može biti odbačen na temelju njegova utjecaja na okoliš, kad se utvrde veliki problemi u odnosu na okoliš ili kada predloženi projekt ne rješava pitanja zaštite okoliša na zadovoljavajući način.

5. U projektima koje financira, EBRD će poseban značaj pridodati promicanju učinkovitog korištenja energetskih i prirodnih resursa, smanjenju nastajanja otpada, obnavljanju

¹ Uključujući zdravlje i sigurnost na radnom mjestu, štetni rad djece, prisilni rad i praksu diskriminacije.

² Radi definicije pojmova kulturno dobro, nehotično raseljavanje i domaće stanovništvo, EBRD se poziva na IFC OPN 11.03 vezano uz kulturno dobro (kolovoz 1986.), IFC OD 4.30 vezano uz nehotično raseljavanje (srpanj 1990.) i IFC OD 4.20 vezano uz domaće stanovništvo (rujan 1991.).

napuštenih industrijskih lokaliteta, obnovljivim resursima i obnavljanju resursa, recikliranju i korištenju koncepata čišće proizvodnje.

6. EBRD podržava pristup predostrožnosti pri upravljanju i održivom korištenju resursa prirodne biološke raznolikosti (kao što su divlje životinje, ribarstvo i šumarski proizvodi) i nastojat će osigurati da njezini projekti obuhvate sve potrebne mjere kako bi se zaštitila, i gdje je to moguće, ojačala prirodna staništa i biološka raznolikost.
7. EBRD će, kroz svoj program tehničke suradnje, osigurati programe obuke i druge mehanizme kojima će ojačati projekte koje financira te izgraditi potrebne kadrovske kapacitete za upravljanje pitanjima zaštite okoliša u državama u kojima provodi projekte.
8. EBRD će, kroz projekte koje financira, aktivno nastojati pridonijeti primjeni relevantnih načela i pravila međunarodnog prava zaštite okoliša. Ta načela i pravila definirana su u instrumentima kao što su sporazumi, konvencije, te multilateralni, regionalni ili bilateralni ugovori, kao i drugim relevantnim neobvezujućim instrumentima.
9. EBRD će surađivati s drugim međunarodnim financijskim institucijama, Europskom Unijom, bilateralnim donatorima, agencijama UN-a, te drugim organizacijama, u svrhu promidžbe koordiniranog pristupa učinkovitim intervencijama za zaštitu okoliša u regiji, uključujući i rješavanje značajnih ekoloških problema.
10. EBRD vjeruje da pojedine države trebaju provesti strukturne promjene kako bi ostvarile ekološki prihvatljiv i održiv razvoj. EBRD vjeruje da se napredak prema održivom razvoju najbolje može postići radom unutar solidnog zakonodavnog i političkog okvira koji koristi tržišne mehanizme u svrhu promicanja zaštite okoliša i koji osigurava potrebnu socijalnu sigurnost za ranjive članove zajednice. Prepoznavajući snažne veze između dobrih rezultata u zaštiti okoliša, komercijalne učinkovitosti i konkurentske prednosti, EBRD potiče i podržava vlade u davanju jasnih signala pojedincima i tvrtkama, posebice kroz projekte koje Banka financira i kroz odabrane inicijative tehničke suradnje.
11. EBRD je posvećena ostvarivanju dijaloga između zainteresiranih strana, uključujući sponzore projekata te druge zainteresirane strane u projektu, vlade i poslovne partnere, druge međunarodne institucije, te civilno društvo u širem smislu. U skladu sa svojom *Politikom informiranja javnosti*, EBRD će promicati četiri osnovna načela koja se odnose na informiranje javnosti i konzultacije s javnošću. To su: (i) transparentnost, (ii) usklađenost s mandatom i odgovornost prema zainteresiranim stranama, (iii) spremnost na slušanje i prihvaćanje komentara, i (iv) osiguranje poslovnog pristupa u provedbi mandata.

U nastojanju da provede svoj mandat kako je istaknuto u Članku 1 Ugovora o osnivanju EBRD-a, EBRD će također podržati duh, svrhu i krajnje ciljeve UNECE-ove Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u donošenju odluka i pristupu pravosuđu u pitanjima vezanim uz okoliš i UNECE-ovu Konvenciju o ocjeni utjecaja na okoliš u prekograničnom kontekstu.

12. U svojem internom poslovanju, EBRD će slijediti najbolju praksu upravljanja zaštitom okoliša, uključujući učinkovito korištenje energije i resursa, smanjenje nastajanja otpada

i recikliranje. EBRD će nastojati raditi s dobavljačima i izvođačima koji slijede slične visoke standarde zaštite okoliša. Ta će se pitanja uzimati u obzir i u glavnom uredu EBRD-a i u regionalnim uredima.

III. Strateška usmjerenja

13. Kako bi radila u skladu sa svojim mandatom zaštite okoliša, političkim ciljevima i općim načelima, EBRD će slijediti četiri strateška usmjerenja: (i) integriranje pitanja zaštite okoliša u projektni ciklus; (ii) promicanje ulaganja usmjerenih na zaštitu okoliša u svim sektorima; (iii) ujednačavanje rješavanja pitanja zaštite okoliša kroz EBRD-ove sektorske strategije i strategije za pojedine zemlje te kroz aktivnosti tehničke suradnje; i (iv) izgradnja partnerstva u svrhu rješavanja pitanja zaštite regionalnog i globalnog okoliša.

Integriranje pitanja zaštite okoliša u projektni ciklus

Ocjena utjecaja na okoliš

14. Kako bi EBRD na što bolji način mogla donijeti odluku o tome da li određenu aktivnost treba financirati, projekti koje financira prolaze postupak ocjene utjecaja na okoliš. Ukoliko se donese odluka o financiranju, tim se postupkom određuje i način na koji je pitanja zaštite okoliša potrebno ugraditi u financiranje, planiranje i provedbu projekta. EBRD potiče pristup predostrožnosti pri ocjeni utjecaja na okoliš. Prilikom izrade ocjene stanja okoliša, EBRD ima za cilj verificirati da li će svaki projekt u koji Banka ulaže biti proveden na ekološki prihvatljiv način. Sponzori projekta snose odgovornost osigurati EBRD-u sve potrebne informacije za izradu ocjene stanja okoliša, na način koji je zadovoljavajući za Banku.

15. Ispitivanje

Prvi korak Banke u ocjeni utjecaja na okoliš je ispitivanje. Ispitivanje se vrši kako bi se identificirala potencijalna pitanja zaštite okoliša povezana s predloženim projektom, te kako bi se odredile vrste informacija o okolišu, potrebne za izradu ocjene ekoloških rizika, tereta, usklađenosti sa zakonskim propisima, ocjenu bilo kakvih štetnih utjecaja na okoliš kao i drugih pitanja.

Ispitivanje se također koristi radi identificiranja potencijalnih koristi za okoliš ili poboljšanja koja se mogu ugraditi u predložene projekte. To može uključivati mogućnosti uvođenja čišće proizvodnje, učinkovitijeg korištenja energije, smanjenja nastajanja otpada, smanjenja emisije plinova koji izazivaju efekt staklenika, očuvanja i unapređivanja biološke raznolikosti, te drugih oblika dobre prakse u zaštiti okoliša. Proces ispitivanja rezultira kategorizacijom projekata prema shemi opisanoj u odjeljku 16., prema kojoj se koriste slova i brojke kako bi se označio rezultat procesa. Primjeri EBRD-ovih kategorija ispitivanja nalaze se u Priritku 1.

16. Projekti izravnih ulaganja

Izravna ulaganja dijele se na tri kategorije: A, B ili C, ovisno o vrsti, lokaciji, osjetljivosti i veličini projekta za koji se traži financiranje EBRD-a te ovisno o prirodi i opsegu njegovog potencijalnog utjecaja na okoliš, kako bi se odredila potrebna razina

ispitivanja. Kategorizacija se vrši u svrhu izrade ocjene utjecaja na okoliš te kako bi se odredili zahtjevi EBRD-a vezani uz zaštitu okoliša i uz konzultacije s javnošću. Nadalje, projekti koje podržava Banka moraju uvijek ispunjavati zahtjeve koje postavlja mjerodavno nacionalno zakonodavstvo.

Potencijalni utjecaj predloženih projekata na okoliš – Kategorije A, B, C

Projekti se klasificiraju kao kategorija A ako bi projekt koji financira EBRD mogao potencijalno rezultirati značajnim štetnim utjecajem na okoliš koji nije moguće lako identificirati ili ocijeniti u trenutku ispitivanja. Stoga se od Ocjene utjecaja na okoliš (*Environmental Impact Assessment - EIA*) očekuje da identificira i ocijeni buduće utjecaje na okoliš koji su povezani s predloženim projektom te da utvrdi potencijalne mogućnosti poboljšanja stanja okoliša, kao i da preporuči mjere potrebne za sprječavanje, umanjenje i ublažavanje štetnih utjecaja na okoliš. Indikativni popis projekata kategorije A prikazan je u Priritku 1.

Projekti se klasificiraju kao kategorija B ako bi projekt koji financira EBRD mogao rezultirati budućim utjecajima na okoliš koji su manje štetni nego kod projekata u kategoriji A, uzimajući u obzir njihovu prirodu, veličinu, lokaciju kao i karakteristike potencijalnog utjecaja na okoliš. Projekti kategorije B zahtijevaju Analizu utjecaja na okoliš (*Environmental Analysis*), kako bi se ocijenili budući utjecaji na okoliš povezani s predloženim projektom, identificirale potencijalne mogućnosti poboljšanja stanja okoliša, te preporučile mjere potrebne za sprječavanje, umanjenje i ublažavanje štetnih utjecaja. Obujam i format Analize utjecaja na okoliš razlikuju se ovisno o projektu, no najčešće su po svojem opsegu uži od opsega Ocjene utjecaja na okoliš - EIA.

Projekti se klasificiraju kao kategorija C ako nije vjerojatno da bi projekt koji financira EBRD mogao rezultirati štetnim utjecajima po okoliš ili ako bi takvi utjecaji bili minimalni. Stoga kod takvih projekata nije potrebna niti Ocjena utjecaja na okoliš (EIA), niti Analiza utjecaja na okoliš. Provode se jedino Početna ispitivanja okoliša (*Initial Environmental Examinations – IEE*) ako u trenutku ispitivanja nisu bile dostupne potrebne informacije za određivanje kategorije projekta. Početna ispitivanja okoliša provodi osoblje EBRD-a zaduženo za pitanja zaštite okoliša i rezultiraju klasifikacijom projekta u kategorije A, B ili C.

Trenutačno stanje okoliša - kategorije 0 i 1

Postupkom ispitivanja također se određuje da li je revizija stanja okoliša (*Environmental Audit*) potrebna (kategorija 1) ili nije (kategorija 0). Revizije stanja okoliša provode se kako bi se ocijenio utjecaj prošlih i tekućih aktivnosti u okviru postojećih projekata i/ili zajmova. Revizijom stanja okoliša identificiraju se prošli i sadašnji utjecaji na okoliš, trenutačni status usklađenosti sa zakonskim propisima, rezultati mjera zaštite okoliša te potencijalni rizici za okoliš, zdravlje i sigurnost, opterećenja i mogućnosti povezane s projektom. Mogu biti potrebna i druga ispitivanja, kao što je analiza opasnosti ili ocjena rizika.

17. Akcijski planovi zaštite okoliša

Za mnoge projekte neophodno je izraditi akcijski plan zaštite okoliša (*Environmental Action Plan – EAP*), koji se ponekad naziva i plan upravljanja okolišem, plan

promatranja ili nekim sličnim nazivom. Akcijskim planom zaštite okoliša dokumentiraju se ključna pitanja zaštite okoliša, radnje koje je potrebno poduzeti kako bi se ista adekvatno riješila, raspored njihove implementacije te s time povezani troškovi. Neke od radnji će možda biti potrebno hitno poduzeti, posebice ako postoji značajan rizik za zdravlje i sigurnost, ili u slučajevima nepridržavanja zakonskih uvjeta ili dozvola. Akcijski plan zaštite okoliša obično se odnosi na pitanja koja zahtijevaju dugoročni pristup ili pristup u fazama, kao što je to slučaj kod usklađivanja s očekivanim budućim zakonskim uvjetima, uključujući usklađivanje sa zakonskim uvjetima EU-a ili drugim međunarodnim zakonskim uvjetima, standardima i praksom. Akcijski plan zaštite okoliša može isto tako definirati mogućnosti za daljnje poboljšanje rezultata projekata u smislu zaštite okoliša te troškove istog.

Akcijski planovi zaštite okoliša ugovaraju se između EBRD-a i sponzora projekta te postaju dio pravnog ugovora s Bankom. Kada postojeće aktivnosti nisu usklađene sa zakonskim uvjetima i postojećim dozvolama, potrebno je s nadležnim tijelima za zaštitu okoliša i/ili tijelima nadležnim za zdravstvo i sigurnost dogovoriti predložene aktivnosti i raspored za ta područja koja nisu u skladu sa zakonima. Akcijski plan zaštite okoliša treba biti zadovoljavajući za Banku prije nego što rukovodstvo EBRD-a izradi konačnu analizu projekta.

18. Projekti s financijskim posrednicima

U fazi ispitivanja, predloženi projekt može se klasificirati kao FI, ako uključuje ulaganje sredstava EBRD-a putem financijskog posrednika (*FI*). Putem financijskih posrednika osigurava se financiranje EBRD-a, uglavnom za sektor malih i srednjih poduzeća. Među financijske posrednike se, između ostalog, ubrajaju privatni ulagački fondovi, banke, leasing tvrtke, osiguravajuća društva i mirovinski fondovi.

Prije uspostave odnosa s financijskim posrednicima, EBRD provodi ekološki *due diligence* financijskih posrednika i njihovog portfelja. To obuhvaća ocjenu postojećih strategija zaštite okoliša financijskih posrednika, njihove postupke u odnosu na zahtjeve Banke vezane uz zaštitu okoliša te njihov kapacitet za ispunjavanje tih zahtjeva, kao i opću ocjenu pitanja zaštite okoliša vezanih uz postojeći i mogući budući portfelj financijskih posrednika.

Kao rezultat tog *due diligence* postupka, EBRD će specificirati svoje zahtjeve vezane uz zaštitu okoliša za svaki projekt s financijskim posrednicima. EBRD mora osigurati valjanu primjenu svojeg mandata zaštite okoliša u projektima s financijskim posrednicima, istovremeno poštujući načelo delegirane odgovornosti koje obilježava takve projekte. Od financijskih će se posrednika minimalno tražiti da poštuju zahtjeve definirane u nastavku. Kada se financiranje EBRD-a bude sastojalo od ulaganja u vlasnički kapital, zahtjevi će se odnositi na čitav portfelj. Kada financiranje EBRD-a bude usmjereno na konkretan potprojekt, zahtjevi će se odnositi na potprojekte:

- i) financijski posrednik će usvojiti i primijeniti postupke zaštite okoliša na način koji je zadovoljavajući za EBRD te će ih što je bolje moguće integrirati u postupke ocjene zajma/ulaganja i postupke nadzora. Struktura tih postupaka treba odražavati postupke ocjene utjecaja na okoliš i postupke nadzora koje provodi i sam EBRD, tj. oni moraju obuhvaćati ispitivanje svih transakcija, aktivnosti *due diligencea*, postavljanje zahtjeva vezanih uz zaštitu okoliša i nadzor klijentovih rezultata

zaštite okoliša, ukoliko se nastavi s transakcijama. Kako bi pomogla financijskim posrednicima u ispunjavanju tih zahtjeva, EBRD je razvila ogledne postupke zaštite okoliša i smjernice za konkretne vrste financijskih posrednika. Svaki financijski posrednik mora raditi u skladu s odgovarajućim postupcima u svim transakcijama koje uključuju financiranje EBRD-a, ali isto tako, u dogovoru s EBRD-om, može prilagoditi te postupke specifičnoj strukturi institucije.

- (ii) Financijski posrednici moraju raditi u skladu s EBRD-ovim Popisom isključenih aktivnosti i Popisom aktivnosti za koje je potrebno odobrenje EBRD-a. Aktivnosti navedene na Popisu isključenih aktivnosti obuhvaćaju aktivnosti koje ograničavaju ili zabranjuju nacionalni zakoni ili međunarodni sporazumi za zaštitu okoliša. Takve aktivnosti isključene su iz financiranja putem financijskih posrednika. Popis aktivnosti za koje je potrebno odobrenje EBRD-a obuhvaća aktivnosti s kojima može biti povezana visoka razina ekološkog rizika. Iz tog razloga, financijski posrednici su obvezni uputiti potencijalne transakcije koje obuhvaćaju takve aktivnosti EBRD-u na analizu i odobrenje. EBRD će ocijeniti informacije o okolišu koje prikupe financijski posrednici u fazi ocjene transakcije, odredit će da li su potrebne neke dodatne informacije te, ako je potrebno, definirat će uvjete pod kojima se transakcija može nastaviti.
- (iii) Financijski posrednici će zahtijevati da potprojekti minimalno ispunjavaju zakonsku regulativu i standarde zaštite okoliša te zahtjeve koje zemlja u kojoj se potprojekt provodi postavlja glede informiranja javnosti i konzultacija s javnošću. EBRD može od slučaja do slučaja postaviti dodatne standarde vezane uz zaštitu okoliša te zahtjeve vezane uz nadzor potprojekata, ovisno o vrsti financijskog posrednika i njegovog portfelja. U slučaju financiranja postojećih postrojenja i kada gore navedeni standardi zaštite okoliša ne mogu biti ispunjeni u trenutku odobrenja transakcije, tvrtka koja predlaže potprojekt mora imati program za postizanje usklađenosti s navedenim standardima u određenom vremenskom roku. Za potprojekte koji su klasificirani u kategoriji A prema standardima Politike zaštite okoliša EBRD-a, financijski će posrednici osigurati da ocjene utjecaja na okoliš budu dostupne javnosti i potencijalno ugroženim skupinama.
- (iv) Financijski posrednici su dužni pratiti rezultate potprojekata u odnosu na zaštitu okoliša te o tome periodično izvještavati EBRD (najčešće godišnje) u sklopu izvješća o primjeni postupaka zaštite okoliša i rezultatima zaštite okoliša svojih ulagačkih/kreditnih portfelja. Uz gore navedeno, EBRD će poticati svoje financijske posrednike na objavu informacija o ekološkim aspektima svojih aktivnosti vanjskim zainteresiranim stranama.
- (v) Financijski posrednici će imenovati jednog člana rukovodstva koji će imati sveukupnu odgovornost za provedbu postupaka zaštite okoliša unutar financijskog posrednika.

Na temelju EBRD-ovog *due diligencea* financijskih posrednika također će se ocijeniti potreba za tehničkom pomoći kako bi se pomoglo financijskim posrednicima u provedbi gore navedenih zahtjeva. Kada ne budu na raspolaganju drugi programi izgradnje kapaciteta na području zaštite okoliša, obuka u zaštiti okoliša može se financirati kroz fondove tehničke suradnje.

19. Fondovi za suradnju i posebni fondovi

EBRD upravlja određenim brojem fondova za suradnju kao i posebnih fondova. Fondovi za suradnju uključuju: „Chernobyl Shelter Fond“, „Nuclear Safety Account“, „Northern Dimension Environmental Partnership Fund“, te cijeli spektar raznih drugih aktivnosti koje se financiraju darovnicama. Kod fondova za suradnju, prioritet imaju konkretni zahtjevi donatora vezani uz pitanja zaštite okoliša. Ukoliko zahtjevi donatora u određenoj mjeri ne pokrivaju neko konkretno pitanje zaštite okoliša, u tom će se segmentu primijeniti Politika zaštite okoliša EBRD-a. U svakom slučaju, projekti ili druge aktivnosti koje se financiraju, bilo u cijelosti ili djelomično iz posebnih fondova moraju biti u skladu s Politikom zaštite okoliša EBRD-a.

Standardi zaštite okoliša

20. Projekti koje financira EBRD u čitavoj regiji će podržavati i promicati dobre standarde zaštite okoliša i zdravlja te standarde sigurnosti. EBRD ima projekte u zemljama koje su uglavnom donijele zakonske propise o zaštiti okoliša i zdravlja te o sigurnosti, usklađene s dobrom međunarodnom praksom. Određeni broj tih zemalja je u naprednoj fazi pregovora o pristupu EU-u, što zahtjeva punu provedbu zahtjeva EU-a u okviru određenog vremenskog razdoblja. Druge su potpisale sporazume o pridruživanju ili partnerstvu i suradnji s EU-om, čime je osigurano usklađivanje njihovih nacionalnih zakonodavstava sa zakonodavstvom EU-a.
21. EBRD zahtjeva da projekti koje financira budu u suglasnosti sa dobrom međunarodnom praksom zaštite okoliša. Zbog toga, EBRD zahtjeva da projekti budu strukturirani tako da su u suglasnosti sa: (i) važećim nacionalnim zakonodavstvom o zaštiti okoliša, (ii) standardima zaštite okoliša EU-a, ukoliko se isti mogu primijeniti na konkretne projekte. Tamo gdje takvi standardi ne postoje ili nisu prihvatljivi, EBRD će identificirati druge izvore dobre međunarodne prakse, uključujući relevantne smjernice Grupe Svjetske banke, pristup drugih međunarodnih financijskih institucija (*IFI*) i donatora te dobru industrijsku praksu, te će zahtijevati usklađenost s odabranim standardima.

EBRD neće financirati projekte koji bi bili u sukobu s obvezama zemlje utemeljenim u relevantnim međunarodnim sporazumima o zaštiti okoliša, ako se takav sukob ustanovi tijekom ocjene utjecaja na okoliš. Uz to, projekti će također biti strukturirani na način da budu u skladu s politikom IFC-a o domaćem stanovništvu, nehotičnom raseljavanju i kulturnim dobrima³, ukoliko projekti imaju potencijalni utjecaj na ta pitanja.
22. U slučaju financiranja postojećih postrojenja, kada se standardi i/ili zahtjevi EBRD-a ne mogu ispuniti u trenutku kada Odbor odobrava projekt (tj. ako je financiranje potrebno za provođenje odgovarajućih poboljšanja), od sponzora projekta će se tražiti da uključi program usklađivanja s gore opisanim zahtjevima EBRD-a.
23. Dodatno, EBRD će izraditi preporuke i potaknuti sponzore projekta da usklade svoje aktivnosti koje nisu obuhvaćene projektom koji financira EBRD s dobrom međunarodnom praksom, i to u razumnom vremenskom razdoblju.

³ Vidi fusnotu 2 radi definicije ovih pojmova. Upućivanje na ova tri dokumenta ne odnosi se na druge strateške dokumente IFC-a ili Grupe Svjetske banke, kao ni na operativne postupke ili na OD, OMS, OPN, Circular, OPNSV ili smjernice koje se u njima spominju.

24. Kada okolnosti konkretnog projekta zahtijevaju alternativni pristup – kao što primjerice to može biti slučaj s financijskim posrednicima – takav pristup dat će se Odboru na razmatranje, i to za svaki takav projekt pojedinačno. U svim slučajevima, standardi koji se odnose na projekt biti će sadržani u Sažetku projektne dokumentacije, o čemu će biti izvješten Odbor.

25. **Pravna dokumentacija**

Pravni dokumenti vezani uz EBRD-ova ulaganja u projekt obuhvatit će konkretne odredbe kojima će se definirati EBRD-ovi zahtjevi glede zaštite okoliša, a kao rezultat procesa ocjene utjecaja na okoliš. Ti zahtjevi mogu obuhvaćati usklađenost s Akcijskim planom zaštite okoliša (EAP), odredbe o izvještavanju o stanju okoliša, periodične revizije stanja okoliša od strane neovisnih stručnjaka, uključivanje kriterija zaštite okoliša u definiciju „Dovršetka projekta“, izlazne revizije i/ili nadzorne posjete djelatnika EBRD-a.

Objava informacija i konzultiranje s javnošću

26. EBRD vjeruje da osmišljene konzultacije s javnošću predstavljaju način poboljšanja kvalitete projekata. EBRD će u regiji u kojoj djeluje širiti načelo konzultacija s javnošću. U slučaju projekata klasificiranih u kategoriji A, za koje je potrebno provesti Ocjenu utjecaja na okoliš, ovim putem pružit će se mogućnost osobama koje bi potencijalno mogle biti ugrožene, da izraze svoju zabrinutost i svoje razmišljanje o pitanjima kao što su nacrt projekta, uključujući lokaciju, tehnološki izbor i rokove, prije nego što EBRD donese odluku o financiranju.

Sponzori projekta moraju minimalno osigurati da budu zadovoljeni nacionalni zahtjevi vezani uz uključivanje javnosti. Uz to, sponzori će morati poštivati i zahtjeve koje postavlja sama EBRD, a vezano uz konzultacije s javnošću, a koji su definirani u Pravitku 2. Prilikom razmatranja da li će odobriti EBRD-ovo ulaganje u određeni projekt, Upravni odbor EBRD-a će razmotriti komentare i mišljenja konzultiranih osoba, kao i način na koji sponzori rješavaju ta pitanja.

Praćenje i ocjena

27. Praćenje stanja okoliša predstavlja važan aspekt u procesu implementacije projekata Banke. On ima dvije svrhe. Prva je da se osigura da sponzor projekta poštuje važeće standarde zaštite okoliša i različite ekološke komponente projekata obuhvaćenih pravnim dokumentima, kao što je primjerice izrada Akcijskog plana zaštite okoliša. Druga svrha je pratiti utjecaje na okoliš povezane s projektima te provjeriti učinkovitost mjera ublažavanja onečišćenja, koristeći to kao povratnu informaciju. Zahtjev za praćenjem stanja okoliša postoji sve do trenutka kada je zajam odobren od strane Banke otplaćen, a Banka se odrekne udjela kojeg ima u tvrtki, ili do trenutka kada projekt eventualno bude obustavljen.

Projekte kontinuirano prati tim za provedbu projekta i Odjel Banke za zaštitu okoliša, tijekom cijelog razdoblja u kojem je Banka vezana uz projekt. EBRD upotrebljava čitav niz mehanizama za praćenje utjecaja projekata na okoliš za projekte koje Banka financira, uključujući između ostaloga, analizu periodičkih izvještaja o stanju okoliša i drugih izvještaja o napretku projekta, nadzorne posjete bančinih stručnjaka za okoliš ili

konzultanata, te periodične revizije koje provodi treća strana kako bi se osiguralo da sponzori projekata provode ugovorene programe, strategije i aktivnosti, kao što je definirano u pravnim dokumentima. Za svaki projekt Banka će definirati program praćenja, navodeći prikladne mehanizme praćenja, na temelju rezultata *due dilligencea*, rezultata bilo koje provedene konzultacije s javnošću te u okviru pravnih dokumenata zaključenih s klijentom.

28. Osiguranje usklađenosti s Akcijskim planom zaštite okoliša (EAP) i sporazumima o zajmu

Kako bi provjerila ispravnu i pravovremenu primjenu Akcijskog plana zaštite okoliša (EAP-a) i poštivanje ugovorenih sporazuma o zaštiti okoliša, EBRD zahtjeva da sponzori projekta dostavljaju periodična izvješća o provedbi EAP-ova, ali i bilo kojih drugih uvjeta zaštite okoliša. U pravilu se očekuje izrada godišnjih izvješća. Moguće je organizirati misije praćenja utjecaja na okoliš kako bi se obavila detaljna analiza ekoloških aspekata projekta, s ciljem da se osigura da sponzor projekta provodi EAP i ispunjava sporazume o zaštiti okoliša. Tijekom primjene, rezultati izvješća, revizija ili praćenja mogu nagovijestiti potrebu za određenim promjenama u EAP-u. U tom slučaju EAP može biti ažuriran ili revidiran, u skladu s općim interesom Banke, a promjene će biti sažete u sklopu Sažetka projektne dokumentacije na web stranici Banke.

29. Ocjena

Ocjenu ekoloških aspekata projekata koje financira EBRD provodi Odjel Banke za ocjenu projekata (*Project Evaluation Department - PED*). Polazište za provođenje takvih ocjena su ciljevi zaštite okoliša koji se utvrđuju za svaki projekt u trenutku potpisivanja ugovora, te relevantna strategija za dotičnu zemlju ili sektor koja je na snazi u tom trenutku. PED ocjenjuje projekte u skladu s dvije dimenzije zaštite okoliša: rezultati zaštite okoliša i promjene u okolišu. Rezultati zaštite okoliša označavaju da li su postignuti ciljevi projekta, a promjene u okolišu označuju razliku između rezultata zaštite okoliša prije nego što je projekt započeo i rezultata u vrijeme ocjenjivanja projekta. Stoga, u svrhu utvrđivanja rezultata zaštite okoliša, PED temelji svoju ocjenu na početnim uvjetima i očekivanjima utvrđenim u procesu ocjene utjecaja na okoliš. PED analizira nacrt projekta, njegovu provedbu i praćenje dovršenih projekata te izrađuje izvješća o ocjeni projekta te održava bazu podataka s „naučenim lekcijama“.

Operativne promjene

30. Ukoliko to Odbor odobri i potpiše, moguće su promjene u prirodi i opsegu projekata koje financira EBRD. Takve promjene mogu imati značajne implikacije za okoliš. Primjerice, pretvorba zajma u vlasnički kapital može rezultirati vezama EBRD-a s projektima, lokacijama ili postrojenjima koji prije toga nisu bili ocjenjeni, a koji mogu biti povezani sa značajnim opterećenjima za okoliš ili s problemima uslijed neusuglašenosti sa standardima. Ukoliko se planiraju takve materijalne promjene, potrebno je provesti ocjenu predloženih promjena u skladu s ovim dokumentom te je u modificirani/restrukturirani projekt potrebno ugraditi eventualne dodatne zahtjeve glede zaštite okoliša ili konzultacija s javnošću.

*Izveščivanje i odgovornost***31. Izveščivanje**

U skladu s EBRD-ovom *Politikom informiranja javnosti*, EBRD će provesti postupke kako bi se osiguralo pružanje informacija svim zainteresiranim stranama o aktivnostima Banke na području zaštite okoliša. EBRD će jednom godišnje objaviti *Godišnje izvješće o zaštiti okoliša*, o svojim aktivnostima i o provedbi *Politike zaštite okoliša*. Izvješće će obuhvaćati i presjek informacija o emisijama plinova koji izazivaju efekt staklenika, izdacima za zaštitu okoliša te o pitanjima zaštite okoliša vezanim uz portfelj projekata EBRD-a, kao i izvješće o EBRD-ovim internim rezultatima u zaštiti okoliša. Pitanja zaštite okoliša koja se odnose na određene projekte, bit će sažeta u EBRD-ovim Sažecima projektne dokumentacije (*PSD*), koji će biti dostupni u EBRD Uredu za publikacije, u Poslovnom informativnom centru (Business Information Centre - BIC) te na EBRD-ovoj web stranici (www.ebrd.com).

32. Odgovornost: Neovisni mehanizam traženja pomoći (IRM)

Cilj neovisnog mehanizma traženja pomoći je osigurati platformu za prigovore ili žalbe osoba koje projekti koje Banka financira izravno ugrožavaju, ili je vjerojatno da bi ih mogli ugroziti, te utvrditi da li je došlo do materijalne povrede u odnosu na definiranu politiku Banke, kao što je *Politika zaštite okoliša*. Dodatno, IRM-om se može ocijeniti da li bi bilo korisno da EBRD upotrijebi jednu ili više tehnika za rješavanje problema, kao što je neovisno utvrđivanje činjenica, medijacija, mirenje, ili facilitirani dijalog, kako bi se pomoglo pri rješavanju problema istaknutog u prigovoru.

Promicanje ekološki orijentiranih ulaganja u svim sektorima

33. Važan aspekt EBRD-ovog dodatnog doprinosa je promicanje unapređivanja okoliša u sklopu projekata koje financira u regiji. EBRD će utvrditi mogućnosti zaštite okoliša u projektima u koje ulaže te nastojanje da se ugradi široki raspon mjera zaštite okoliša kojima će se poboljšati ekološki, operativni i ekonomski rezultati sponzora projekta te pridonijeti ispunjavanju EBRD-ovih kriterija pouzdanog bankarstva i utjecaja na tranziciju. Te mjere mogu obuhvaćati poboljšanje učinkovitosti korištenja energije i resursa, smanjenje nastajanja otpada i recikliranje, čišću proizvodnju, razvoj ekoloških dobara i uslužnog sektora, ulaganja u očuvanje biološke raznolikosti, najbolju praksu upravljanja pitanjima zaštite okoliša i poboljšanje rezultata zaštite okoliša.
34. EBRD će također nastaviti razvijati održive samostalne projekte, koji prije svega imaju istaknute ciljeve zaštite okoliša, uključujući npr. ulaganja u infrastrukturu zaštite okoliša, kao što je gospodarenje pitkom i otpadnom vodom, gospodarenje krutim i opasnim otpadom, ulaganja u energetske sektor (toplinska energija za grijanje, učinkovito korištenje energije i korištenje obnovljivih izvora energije) te ulaganja u gradski prijevoz.
35. EBRD će podržati ulaganja koja pomažu općinama, naročito razvojem kreditne sposobnosti općinskih tijela. Kroz svoje projekte, EBRD će promicati decentralizaciju javnih službi, uključivanje privatnog sektora u pružanje javnih usluga, korporatizaciju komunalnih službi, pokriće troškova kroz sustav naplate od strane korisnika usluga te ekonomsku učinkovitost u korištenju i raspodjeli resursa. Banka će ocijeniti u kojoj

mjeri prelazak na ekonomske tarife može stvoriti problem nemogućnosti korištenja usluga za pojedine skupine korisnika, te će osigurati uspostavu učinkovitih struktura potpore u svrhu ublažavanja negativnih utjecaja na socijalno ugrožene skupine korisnika.

36. EBRD će u regiji u kojoj djeluje identificirati projekte te sudjelovati u razvoju projekata učinkovitog korištenja energije. EBRD će poticati vlade da iskažu podršku projektima uštede energije i smanjenju subvencija za proizvođače energije i potrošače, i to vezano za obje strane – kako za „stranu potrošnje tako i za stranu ponude“. Banka će financirati izravna ulaganja u smanjenje intenziteta potrošnje energije u teškoj industriji, te će poticati učinkovito raspolaganje energijom kroz ulaganja u modernizaciju ogrjevne mreže. EBRD će nastojati razviti instrumente financiranja za mala i srednja ulaganja kojima se potiče učinkovitost iskorištenja energije.

Usmjeravanje napora oko zaštite okoliša kroz EBRD-ove strategije za pojedine zemlje i sektore te kroz aktivnosti tehničke suradnje

37. Strategije za pojedine zemlje

Svaka strategija za pojedinu zemlju će odražavati EBRD-ov mandat zaštite okoliša i sadržavat će poglavlje koje opisuje utjecaj na okoliš i mogućnosti EBRD-ovih prijedloga, uključujući aktivnosti tehničke suradnje u pitanjima zaštite okoliša. To će poglavlje upućivati na moguć EBRD-ov pristup rješavanju pitanja zaštite okoliša kroz projekte koje financira. Pritom će se, kako bi se opisali glavni problemi određene države vezani uz okoliš, nadovezati na strategije zaštite okoliša i planove same zemlje (npr. Nacionalni akcijski plan zaštite okoliša, strategije pristupa EU-u) te na rad drugih međunarodnih institucija na zaštiti okoliša, institucija kao što su Svjetska banka i EU.

38. Strategije za pojedine sektore

Svaka strategija za pojedini sektor će odražavati EBRD-ov mandat zaštite okoliša te će sadržavati poglavlje o mogućem pristupu EBRD-a rješavanju pitanja zaštite okoliša kroz projekte specifične za taj sektor.

39. Strateške ocjene stanja okoliša

Uz izradu ocjena utjecaja na okoliš za konkretne projekte, EBRD također može provoditi i Strateške ocjene stanja okoliša (*Strategic Environmental Assessment – SEA*), o vjerojatnim ekološkim posljedicama predloženih sektorskih ili državnih/regionalnih planova ili programa, koji potencijalno mogu imati značajan utjecaj na okoliš⁴.

40. Tehnička suradnja (*Technical Cooperation - TC*)

EBRD će iskoristiti svoje programe tehničke suradnje kako bi u svojim projektima usmjerila razmatranja o pitanjima okoliša. Konkretno, EBRD će, u bliskoj suradnji s drugim donatorima, razviti programe pomoći i inicijative tehničke suradnje usmjerene na jačanje održivosti projekata, konzultacije s javnošću, kao i na sposobnost upravljanja pitanjima zaštite okoliša u projektima koje financira i u privatnom i javnom sektoru.

⁴ Banka definira SEA u skladu s definicijom UNECE-a, koja je predložena za usvajanje kao dio Espoo Konvencije 2003.

Fondovi tehničke suradnje mogu se također upotrijebiti i za financiranje strateških studija o stanju okoliša. Ako se to ocijeni prikladnim, organizirat će se samostalni projekti tehničke suradnje (npr. oni koji se odnose na jačanje kapaciteta i institucionalno jačanje).

Izgradnja partnerstva u cilju rješavanja regionalnih i globalnih pitanja zaštite okoliša

41. Regionalne i globalne inicijative

Prepoznavši da su brojni problemi zaštite okoliša koji nastaju u regiji po svojoj prirodi globalni i prekogranični, EBRD će nastaviti doprinositi regionalnim i međunarodnim inicijativama za zaštitu okoliša, cilj kojih je rješavanje tih problema.

42. EBRD će, u okviru svog mandata, kroz ulaganja podržati implementaciju „Agende 21“ i relevantnih globalnih i regionalnih sporazuma o okolišu i održivom razvoju uključujući: „O okvirnu konvenciju o promjeni klime“, „Kyoto protokol“, „Konvenciju o biološkoj raznolikosti“, „Konvenciju o ocjeni utjecaja na okoliš u prekograničnom kontekstu“, kao i „Konvenciju o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u procesima odlučivanja i pristupu pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša“. Svaka od ovih konvencija može pružiti konkretne teme za aktivnosti zaštite okoliša. EBRD će pomoći državama u kojima ima projekte da uključe relevantne obveze, i iskoriste povoljne prilike iz tih međunarodnih sporazuma za zaštitu okoliša.
43. Kako bi se suočila s izazovima gospodarske i ekološke održivosti u regiji, EBRD će proširiti i nastaviti jačati suradnju i partnerstvo s bilateralnim i multilateralnim organizacijama i inicijativama, kao što su: „Proces - okoliš za Europu“, te njegovu Radnu skupinu i Odbor za pripremu projekta, „Northern Dimension Environmental Partnership Fund“, „Globalni fond za okoliš (GEF)“, kao i s drugim relevantnim državnim agencijama, ključnim ekonomskim sektorima, financijskim sektorom, lokalnim zajednicama i nevladinim organizacijama (NGO).
44. U području klimatske promjene, EBRD će također nastojati koristiti fondove za suradnju i druge odgovarajuće mehanizme u radu sa državama koje imaju udjele u projektima, kako bi razvila projekte Zajedničke primjene (*Joint Implementation - JI*) i Mehanizme čistog razvoja (*Clean Development Mechanism – CDM*) u sklopu Kyoto protokola.

Suradnja sa članovima vlada donatora iz Odbora za pripremu projekata (*Project Preparation Committee – PPC*) i nadalje će biti središnje obilježje EBRD-ovih napora u jačanju partnerstva. Northern Dimension Environmental Partnership Fund (NDEPF) je još jedan partner s kojim se EBRD nada izgraditi suradnju i u narednim godinama. Cilj ovog Fonda je financirati nove projekte širokog opsega, usmjerene prema boljoj zaštiti okoliša i poboljšanju energetske učinkovitosti u sjeverno-zapadnoj Rusiji i u područjima Baltičkog i Barentsovog mora.

IV. Institucionalni sporazumi

45. Kako bi osigurala ispravan pristup gore navedenim strateškim usmjerenjima, EBRD će staviti na raspolaganje odgovarajuće resurse kako bi osigurala učinkovitu primjenu svoje *Politike zaštite okoliša*. Banka će održavati odgovarajuće ljudske resurse za nadzor

processa ocjene utjecaja na okoliš i processa praćenja te radi iniciranja i razvoja projekata usmjerenih na zaštitu okoliša. Dodatno, EBRD održava Odjel za ocjenu projekata (*Project Evaluation Department – PED*) koji je neovisan i u odnosu na Odjel bankarstva (*Banking Department*) i Odjel za zaštitu okoliša (*Environment Department*), a koji ocjenjuje rezultate dovršenih projekata te u nekim slučajevima ocjenjuje i projekte i programe koji su u toku.

46. EBRD će razvijati i održavati Postupke zaštite okoliša te adekvatne smjernice i alate kojima će pružati pomoć u provedbi *Politike zaštite okoliša*. Banka će osigurati da stručne službe prođu kroz odgovarajuću obuku o zahtjevima *Politike zaštite okoliša* i provedbi obveza iz tog dokumenta.
47. Savjetodavno vijeće za zaštitu okoliša (*Environmental Advisory Council - ENVAC*) i nadalje će pomagati EBRD-u. Mišljenje Vijeća tražit će se u pitanjima vezanim uz opću politiku zaštite okoliša te o svim strategijama za pojedine sektore prije njihove finalizacije. Mišljenje Vijeća također može biti zatraženo u specifičnim pitanjima nekog projekta, a vezano uz financiranje EBRD-a.
48. Upravni odbor i nadalje će svake treće godine revidirati *Politiku zaštite okoliša* EBRD-a.

PRIVITAK 1: KATEGORIJE ISPITIVANJA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Dolje navedeni popis je indikativnog karaktera, a navedeni primjeri projekata služe samo kao primjeri.

Projekti razine „A“

Ovaj popis primjenjuje se na *greenfield* projekte ili projekte sa značajnim obujmom obnove i/ili proširenja ili na transformaciju/pretvorbu projekata koje financira EBRD u dolje navedenim kategorijama;

1. Rafinerije sirove nafte (izuzimajući projekte proizvodnje maziva iz sirove nafte) i instalacije za plinifikaciju i ukapljivanje iz ugljena ili uljnih škriljaca od 500 tona po danu ili više.
2. Termoelektrane i druge termoenergetske instalacije sa toplinskom snagom od 300 MW ili više, te nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori, uključujući rastavljanje ili obustavu rada ovakvih elektrana ili reaktora (osim istraživačkih postrojenja za proizvodnju i konverziju fisijskih i fertilnih materijala čija maksimalna snaga ne prelazi 1 kW kontinuiranog toplinskog naboja).
3. Instalacije projektirane za proizvodnju i obogaćivanje nuklearnih goriva, reprocesiranje, skladištenje ili konačno odlaganje istrošenog nuklearnog goriva, ili za skladištenje, odlaganje ili preradu radioaktivnog otpada.
4. Integrirana postrojenja za početno taljenje željeza i čelika; instalacije za proizvodnju drugih teških metala iz ruda, koncentrata ili sekundarnih sirovina u metalurškim, kemijskim ili elektrolitičkim procesima.
5. Instalacije za vađenje azbesta te za preradu i pretvorbu azbesta i proizvoda koji sadrže azbest; za azbestno – cementne proizvode s godišnjom proizvodnjom od 20.000 tona gotovog proizvoda; materijala za smanjenje trenja s godišnjom proizvodnjom većom od 50 tona gotovog proizvoda; i za ostalu upotrebu azbesta u količini većoj od 200 tona godišnje.
6. Integrirana kemijska postrojenja, tj. one instalacije za proizvodnju tvari u industrijskom mjerilu, koristeći pri tome kemijsku konverziju, pri čemu je više međusobno funkcionalno povezanih jedinica postavljeno u nizu, a služe za proizvodnju: osnovnih organskih kemikalija; osnovnih anorganskih kemikalija; fosfornih, dušikovih ili kalijevih umjetnih gnojiva (jednostavna ili složena umjetna gnojiva); osnovnih proizvoda za zaštitu biljaka i biocida; osnovnih farmaceutskih proizvoda koji nastaju u kemijskim ili biološkim procesima; eksploziva.
7. Izgradnja autocesta, brzih cesta, željezničkih pruga za veće udaljenosti te zračnih luka s osnovnom dužinom uzletne staze od 2.100 metara ili više; izgradnja novih cesta s 4 ili više traka, ili proširenje i reorganizacija postojećih cesta, kako bi se osiguralo 4 ili više traka, ukoliko su takve nove ceste ili proširene dionice cesta dugačke 10 km bez prekida ili dulje.

8. Cjevovodi, terminali te pridružene instalacije velikog kapaciteta za transport plina, nafte ili kemikalija.
9. Morske luke i vodeni putovi u unutrašnjosti, luke za promet vodenim putovima u unutrašnjosti, s kapacitetom prolaza plovila većih od 1.350 tona; trgovačke luke, dokovi za ukrcavanje i iskrcavanje povezani s kopnom te vanjske luke (isključujući trajektne luke) koje mogu primiti plovila veća od 1.350 tona.
10. Postrojenja za obradu i odlaganje otpada, za spaljivanje, kemijsku obradu ili deponiranje rizičnog, toksičnog i opasnog otpada
11. Velike brane⁵ i drugi nasipi izgrađeni za zadržavanje i trajno skladištenje voda.
12. Aktivnosti crpljenja podzemnih voda ili umjetno ponovno punjenje podzemnih rezervoara u slučaju kada je količina crpljene ili ponovo punjene vode prelazi iznos od 10 milijuna kubičnih metara.
13. Industrijske biljke za; (a) proizvodnju pulpe iz drveta ili sličnog vlaknastog materijala; (b) proizvodnju papira i kartona s kapacitetom proizvodnje većim od 200 na zraku sušenih metričkih tona po danu.
14. Ekstrakcija treseta, kamenolomi i otvoreni kopovi za vađenje i obradu metalnih ruda ili ugljena.
15. Crpljenje nafte i prirodnih plinova u komercijalne svrhe.
16. Instalacije za skladištenje nafte, petrokemijskih ili kemijskih proizvoda s kapacitetom od 200.000 tona ili više.
17. Sječa drveta velikog kapaciteta.
18. Komunalni uređaji za pročišćavanje otpadnih voda s kapacitetom većim od 150.000 ekvivalenata stanovnika.
19. Postrojenja za obradu komunalnog otpada i odlagališta.
20. Razvoj velikih turističkih i maloprodajnih kapaciteta.
21. Izgradnja visećih električnih instalacija.
22. Veliko krčenje zemljišta.
23. Velika primarna poljoprivredna proizvodnja/šumarstvo, uključujući intenzifikaciju ili pretvorbu prirodnih staništa.
24. Postrojenja za štavljenje kože i krzna s kapacitetom većim od 12 tona gotovog proizvoda po danu.

⁵ Prema definiciji Međunarodnog povjerenstva za velike brane (International Commission on Large Dams - ICOLD). ICOLD definira velike brane kao brane visine 15 m i više od temelja. Brane visoke između 5 i 15 m koje imaju vodenu zapreminu veću od 3 milijuna m³ također se klasificiraju kao velike brane.

25. Farme za intenzivan uzgoj peradi ili svinja s više od 40.000 mjesta za uzgoj peradi; 2.000 mjesta za uzgoj svinja (iznad 30 kg); ili 750 mjesta za krmače.
26. Projekti koji su planirani da budu izvedeni na osjetljivim lokacijama, ili za koje je vjerojatno da će imati znatan utjecaj na te lokacije, čak i ako kategorija projekta nije sadržana u ovom popisu. Takve osjetljive lokacije uključuju nacionalne parkove i druga zaštićena područja definirana nacionalnim i međunarodnim pravom, te druge osjetljive lokacije od međunarodnog, nacionalnog ili regionalnog značaja, kao što su močvare, šume visoke biološke raznolikosti, područja od arheološkog i kulturnog značaja, te područja od važnosti za domaće stanovništvo ili druge ranjive skupine.

Projekti razine „B“

Svi *greenfield* projekti ili projekti s značajnim obujmom obnove i/ili proširenja, koji nisu uključeni na popis „A“ projekata moraju biti podvrgnuti analizi utjecaja na okoliš definiranoj za projekte razine „B“, osim u slučaju da lokacija, obujam ili druga obilježja projekta ili obilježja potencijalnih negativnih utjecaja na okoliš ne zahtjeva izradu Ocjene utjecaja na okoliš (EIA) razine «A».

Projekti razine „C“

Projekti za koje nije potrebna niti Ocjena utjecaja na okoliš razine „A“ niti Analiza utjecaja na okoliš razine „B“ ispituju se prema kategoriji „C“. Neovisno o kategorizaciji projekta kao „A“, „B“ ili „C“ za potrebe izrade ocjene utjecaja na okoliš, projekti mogu biti podvrgnuti reviziji stanja okoliša (*Environmental audit*).

PRIVITAK 2: KONZULTACIJE S JAVNOŠĆU

1. Uvod

Od samog osnivanja, EBRD je nastojala poticati ekološki prihvatljiv i održiv razvoj. U sklopu svih projekata Banka se obvezala pružati informacije, u okvirima zahtjeva koje postavlja *Politika informiranja javnosti* i *Politika zaštite okoliša*. Posebice kod značajnih *greenfield* projekata i projekata kod kojih su potrebna znatna proširenja ili pretvorbe, Banka je preuzela obvezu osmisliti proces konzultacija s javnošću. Banka traži nove načine kako povećati informacije o okolišu koje se pružaju zainteresiranim stranama tijekom provedbe i praćenja projekta. Konzultacije s javnošću i objava informacija predstavljaju odgovornost sponzora projekta, a Banka će ih analizirati u skladu s obvezama definiranim u ovom dokumentu. Kada je to potrebno, djelatnici banke pružaju smjernice sponzorima projekta u odnosu na zahtjeve Banke.

2. Opći zahtjevi

- I. Mnoge zemlje u kojima EBRD provodi projekte već imaju ili razvijaju propise i postupke za konzultacije s javnošću i objavu informacija. Sponzori projekata moraju minimalno osigurati da budu zadovoljeni svi takvi zahtjevi nacionalne regulative u pogledu konzultacija s javnošću, kao i zahtjevi EBRD-a.

II. Načelo prilagođavanja zahtjeva potrebama projekta

Zahtjevi se mogu povećati tijekom *due dilligencea*, ukoliko istraživanje stanja okoliša ukaže na potrebu za povećanom objavom informacija i priopćenjima.

III. Raznolikost metoda i instrumenata implementacije:

EBRD ne postavlja posebne zahtjeve za javnim raspravama, ali ohrabruje razvoj odgovarajućih metoda dobro osmišljenih konzultacija, ovisno o ciljevima konzultacije, kulturnim normama, lokaciji projekta, te međunarodnoj praksi. U mehanizme konzultacija koji se mogu primijeniti ubrajaju se: tehnički sastanci sa stručnjacima, sastanci s općinskim rukovodstvom, javni sastanci, konferencije za tisak ili sastanci s predstavnicima drugih medija, objava informacija putem Interneta ili u knjižnicama te korespondencija.

- IV. U skladu sa *Politikom informiranja javnosti*, Banka za svaki projekt mora objaviti Sažetak projektne dokumentacije (*PSD*) s aneksom koji se odnosi na stanje okoliša na svojoj web stranici (www.ebrd.com). Za projekte iz javnog sektora, PSD će biti objavljen pravovremeno, nakon izrade početne ocjene projekta od strane uprave, ali najmanje 60 dana prije rasprave na Upravnom odboru. Za projekte iz privatnog sektora, Sažetak projektne dokumentacije će biti objavljen najmanje 30 dana prije rasprave na Upravnom odboru. Svako odstupanje ili izuzeci od pravila objave informacija (npr. transakcije na tržištu kapitala) mora odobriti rukovodstvo Banke, o čemu se izvješćuje Izvršni odbor i Upravni odbor.

3. Razina «A» –Zahtjevi vezani za projekte

1. Kao projekte razine „A“ EBRD definira one projekte kod kojih postoje potencijalni značajni neželjeni utjecaji na okoliš, koji se trenutačno ne mogu lako identificirati niti kvantificirati te za koje također nije moguće utvrditi niti zadovoljavajuće mjere zaštite. Ocjenu utjecaja na okoliš mora izraditi sponzor projekta za sve projekte razine „A“, a zahtjevi za konzultacijama s javnošću ugrađeni su u sve faze procesa izrade Ocjene utjecaja na okoliš. Banka će ocijeniti adekvatnost programa konzultacija koji osmisli sponzor projekta te će adekvatno savjetovati sponzora ukoliko njegov program ne ispunjava zahtjeve Banke.

2. Obavijest

Za projekte razine „A“, ukoliko nije bilo prethodne obavijesti, sponzor projekta će morati pružiti potencijalno ugroženoj javnosti i drugim zainteresiranim nevladinim organizacijama– u daljnjem tekstu «potencijalno ugrožena javnost» - informacije o prirodi projekta za koji se traži financiranje EBRD-a. Način na koji se ta obavijest objavljuje ovisi o lokalnoj političkoj, pravnoj i kulturnoj praksi.

3. Određivanje raspona

Kod određivanja raspona projekta, sponzor projekta mora osigurati identifikaciju svih ključnih pitanja, posebice provodeći konzultacije s potencijalno ugroženom javnošću i uzimajući u obzir njihove komentare. Taj proces određivanja raspona obuhvaćat će i stupanje sponzora projekta u kontakt s predstavnicima ugrožene javnosti, vladinih agencija, tijela lokalne vlasti i drugih organizacija.

Kao dio procesa određivanja raspona, sponzor projekta je dužan pripremiti nacrt Plana konzultacija s javnošću i objave informacija (*Public Consultation and Disclosure Plan – PVPDP*), u kojem će biti definirana skupina koja bi mogla biti ugrožena projektom, način na koji će funkcionirati komunikacija tijekom cijelog procesa ocjene utjecaja na okoliš te koje će informacije biti objavljene na relevantnim jezicima i kojim putem (npr. web stranica, knjižnice itd.). Javnost bi trebala imati mogućnost davanja primjedbi i preporuka, kako na PVPDP tako i na druge dokumente u postupku određivanja raspona utjecaja. EBRD će dati mišljenje o nacrtu PVPDP-a, ako to bude zatraženo i osigurati da konačni plan ispunjava kriterije Banke.

4. Objava ocjene utjecaja na okoliš

Sponzori projekta moraju osigurati da ocjena utjecaja na okoliš bude dostupna javnosti radi davanja primjedbi, i to na nekoj strateškoj lokaciji, ali i na lokaciji koja se nalazi u blizini mjesta gdje se projekt izvodi. Dokumentacija ocjene utjecaja na okoliš, uključujući Sažetak, mora biti dostupna na jeziku koji je prihvatljiv za većinu ljudi koji mogu biti ugroženi provedbom projekta. Postoje i drugi instrumenti koji se mogu koristiti za vrijeme procesa objave informacija, kao što su letci s najvažnijim činjenicama, pripremljeni na način kako bi se povećalo razumijevanje pitanja iz ocjene utjecaja na okoliš. Od slučaja do slučaja, EBRD će savjetovati sponzore projekta vezano uz dokument ili skupine dokumenata od kojih se sastoji ocjena utjecaja na okoliš, izrađena prema zahtjevima EBRD-a. U pojedinim slučajevima to će značiti da će

sponzor projekta trebati objaviti i dodatne materijale uz dokument koji se naziva Ocjena utjecaja na okoliš (EIA), a u nekim drugim slučajevima radit će se o informacijama koje nisu relevantne za EIA te koje se neće morati prevesti na odgovarajući jezik.

5. EBRD snažno potiče sponzore projekta da Ocjenu utjecaja na okoliš objave na web stranicama te da na taj način pojačaju dostupnost ovih dokumenata javnosti. Na web stranici Banke će u takvim slučajevima biti naznačeno kako pronaći EIA na web stranicama sponzora projekta te će postojati link na web stranicu sponzora.

6. Objava informacija od strane EBRD-a

Kada dokumenti vezani uz Ocjenu utjecaja na okoliš budu objavljeni u javnosti, i to na lokacijama dogovorenim s Bankom, EIA će biti dostavljen Centru za poslovno informiranje Banke u Londonu (*Bank's Business Information Centre – BIC*) te će stajati na raspolaganju i u za projekt relevantnim lokalnim uredima banke. Primjerak Ocjene utjecaja na okoliš bit će dostavljen Upravnom odboru, a obavijest o dostupnosti dokumenta u Centru za poslovno informiranje i u lokalnom uredu Banke bit će objavljena na web stranici banke (www.ebrd.com). Za ovu objavu nije potrebno posebno odobrenje Banke.

7. Trenutak objave

Za projekte iz privatnog sektora potrebno je najmanje 60 dana između datuma kada se Ocjena utjecaja na okoliš stavi na raspolaganje Upravnom odboru EBRD-a i datuma kada se na Upravnom odboru raspravlja o projektu. Za projekte javnog sektora ovo razdoblje mora iznositi najmanje 120 dana. U praksi, Banka može tražiti čak i dulje razdoblje, ako se radi o složenijim projektima. U svim slučajevima, od sponzora projekta se očekuje da zadrži dokumentaciju vezanu uz EIA u javnoj domeni tijekom cijelog trajanja uključenosti Banke u projekt ili barem do završetka projekta. Početak razdoblja konzultacija određuje se danom prihvatanja Ocjene utjecaja na okoliš od strane Banke te njezinom objavom u Centru za poslovno informiranje, pod uvjetom da su dokumenti bili objavljeni regiji u kojoj se projekt provodi.

8. Primjedbe javnosti na EIA

Nakon završetka razdoblja u kojem se prikupljaju primjedbe javnosti, sponzor projekta će morati osigurati informacije onim subjektima koji su imali primjedbe te informacije za javnost o tome na koji su način primjedbe prihvaćene odnosno uzete u obzir.

9. Djelatnici EBRD-a koji se bave pitanjima zaštite okoliša sažet će javne primjedbe dostavljene Banci, zajedno s izvješćem sponzora projekata o konzultacijama s javnošću te će taj sažetak uključiti u analizu vođenja projekta i u analizu projekta od strane Uprave. Prilikom razmatranja o tome da li da prihvati projekt, Upravni odbor će uzeti u obzir primjedbe i mišljenja koja su izrazili konzultirani subjekti te način na koji je ta pitanja riješio sponzor projekta. Razmotrit će u kojoj je mjeri sponzor ispunio zahtjeve Banke za konzultacijama s javnošću.

10. Međunarodne konvencije

Za projekte koji imaju prekogranični utjecaj je u procesu planiranja potrebno uzeti u obzir te u načelu slijediti smjernice o objavi informacija i konzultacijama s javnošću, sadržane u radnim materijalima *UNECE konvencije o ocjeni utjecaja na okoliš u prekograničnom kontekstu*. Djelatnici Banke sažet će kako su te smjernice primjenjivane, i to će dostaviti rukovodstvu Banke, Upravnom odboru te u sklopu Sažetka projektne dokumentacije. EBRD može, ovisno o okolnostima, savjetovati i pomoći sponzorima projekta u ovoj ili u bilo kojoj fazi procesa konzultacija s javnošću, prepoznavajući obveze za države koje proizlaze iz Konvencije, a u cilju pronalaženja praktičnih rješenja za provedbu načela, posebno za projekte u onim državama koje nisu članice Konvencije.

Za sve projekte koji prema zahtjevima koje postavlja Banka uključuju Ocjenu utjecaja na okoliš, Banka će dati upute utemeljene na načelima UNECE-ove Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u procesu donošenja odluka, te pristupu pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša, sukladno EBRD-ovoj Politici informiranja javnosti.

IV. Razina «B» – Zahtjevi vezani za projekt

1. Za projekte razine „B“ potrebno je minimalno ispuniti nacionalne zahtjeve za javnim konzultacijama.
2. Dodatno tome, sponzor projekta mora obavijestiti ugroženu javnost o relevantnim pitanjima zaštite okoliša vezanim uz projekt te dati sažeti pregled mjera ublažavanja štetnih utjecaja, akcijskih planova i drugih inicijativa, a na odgovarajućem jeziku. Taj sažetak mora biti objavljen lokalno, i to do vremena kada rukovodstvo uzme u razmatranje konačni izvještaj o projektu, a prije rasprave na Upravnom odboru. Djelatnici banke izvijestiti će članove rukovodstva i Upravnog odbora o statusu ovih zahtjeva. Izradit će se smjernice za sponzore projekta.

V. Razina «C» – Zahtjevi vezani za projekt

Zahtjevi za objavom informacija u projektima razine „C“ definiraju se od slučaja do slučaja, ovisno o uključenosti Banke u projekt, relevantnim pitanjima i interesu javnosti.

VI. Izuzeci od zahtjeva za projekte u privatnom sektoru

U normalnim uvjetima, rezultati javnih konzultacija trebali bi biti dostupni Banci prije konačne ocjene projekta od strane rukovodstva. U iznimnim okolnostima, Upravni odbor može odobriti izuzetke od zahtjeva za provođenjem konzultacija s javnošću definiranih u ovom Privitku, ako je Upravni odbor zadovoljan načinom na koji su ispunjeni svi drugi vidovi zahtjeva Banke vezanih uz zaštitu okoliša. U tim slučajevima dokumentacija Upravnog odbora mora obuhvaćati i opravdanje bilo kojeg izuzetka od zahtjeva Banke. Obično, pravna dokumentacija projekta neće se potpisati prije nego što se dovrše potrebne konzultacije s javnošću; ukoliko, zbog prirode ulaganja, takav uvjet nije primjeren (npr. transakcije na tržištu kapitala ili cjenovno osjetljive transakcije), tada će se pravnom dokumentacijom definirati u kojem trenutku se konzultacije moraju provesti.

VII. Izvješćivanje

1. Za sve kategorije projekata gdje se postavljaju značajna pitanja vezana uz okoliš, ili gdje postoji značajan interes ugrožene skupine javnosti, EBRD će poticati ili zahtijevati od sponzora projekta da preuzmu obvezu stalnih programa informiranja i priopćavanja. Primjerice, Banka može tražiti da rezultati kontinuiranog promatranja stanja okoliša budu dostupni javnosti.
2. Za sve projekte, problematika zaštite okoliša će biti prikazana u Sažetku projektne dokumentacije koji se objavljuje na web stranici Banke, ali je dostupan i u pismenom obliku prije razmatranja na Upravnom odboru, a u skladu s EBRD-ovom Politikom informiranja javnosti.
3. Kao dio godišnjeg izvješćivanja o provedbi zahtjeva Banke, od sponzora projekta će se tražiti da izrade sažetak o statusu zaštite okoliša i primjeni zahtjeva zaštite okoliša vezanih za projekt, kako bi isti bili objavljeni na web stranici Banke, a kao dodatak Sažetku projektne dokumentacije.
4. Za projekte razine „A“ Banka će od sponzora projekta zatražiti da se godišnja izvješća o stanju okoliša stave na raspolaganje lokalnoj javnosti te će poticati objavu tih informacija na web stranici sponzora projekta.

VIII. Ocjena

1. Nakon završetka projekta, ocjena učinka projekta će, gdje je to prikladno, obuhvatiti i analizu načina na koji su ispunjeni zahtjevi glede provođenja konzultacija s javnošću te izvješće o tome na koji način su pitanja koja je tijekom tog procesa postavila javnost riješena.